

سندیکای صنعت برق ایران

Iran Electrical Industry Syndicate

چالش‌ها و راهکارهای صنعت برق در سال جهش تولید

سندیکای صنعت برق ایران
Iran Electrical Industry Syndicate

شناسنامه گزارش:

عنوان گزارش: چالش‌ها و راهکارهای صنعت برق در سال جهش تولید

تدوین: معاونت پژوهشی سندیکای صنعت برق ایران

مدیر مطالعه: علیرضا اسدی

همکاران: سپهر برزیمهر

تاریخ انتشار: شهریور ۱۳۹۹

چالش‌ها و راهکارهای صنعت برق در سال جهش تولید

الف- الزامات صنعت برق در سال جهش تولید

صنعت برق و انرژی از جمله صنایع پیشرو و با توان توسعه درونزای کشور است که علی‌رغم ظرفیت‌های بالقوه‌ای که برای جهش تولید و توسعه شتابان دارد، دچار رکود و افت در سرمایه‌گذاری شده و نتوانسته است به اهداف توسعه‌ای خود در برنامه ششم دست پیدا کند. بنابر اهداف برنامه ششم انتظار می‌رفت قیمت آب و حامل‌های انرژی تدریجی اصلاح شود (بند الف ماده ۳۹)، سرمایه‌گذاری سالانه ۳۰ درصد رشد کند (ماده ۳)، ظرفیت تولید برق از طریق سرمایه‌گذاری بخش خصوصی سالانه ۵ هزار مگاوات افزایش پیدا کند (بند ت ماده ۴۸)، سهم نیروگاه‌های تجدیدپذیر و پاک با اولویت سرمایه‌گذاری بخش غیردولتی به ۵ درصد از کل ظرفیت بخش تولید برسد، و از شرکت‌های دانش‌بنیان برای کسب دانش و فناوری حمایت شود (بند الف ماده ۶۸) اما آنچه که الان مشاهده می‌شود کاهش نرخ رشد سرمایه‌گذاری، نسبت به قبل از برنامه، افزایش ظرفیت تولید برق کمتر از اهداف برنامه (سالانه حدود ۳ هزار مگاوات)، عدم افزایش ظرفیت تولید برق تجدیدپذیر و رشد محدود شرکت‌های دانش‌بنیان در زنجیره تامین صنعت برق و انرژی است. بنابراین جهش تولید در بخش برق نیازمند شناسایی موانع رشد و اجرای راهکارهای عملی برای رفع موانع تولید می‌باشد.

ب- مسائل و چالش‌های اصلی صنعت برق

مسئله اصلی صنعت برق و انرژی، متاثر از سیاست‌های اقتصاد انرژی کشور، اقتصاد این صنعت است. هم‌اکنون نظام مالی صنعت برق، در یک چرخه معیوب اقتصادی قفل شده است و ریشه این چرخه در مکانیزم ناکارآمد قیمت‌گذاری برق است. در حال حاضر قیمت فروش برق، به صورت تکلیفی و دستوری تعیین می‌شود که کمتر از قیمت تمام‌شده آن است. مقایسه قیمت برق در ایران و جهان نیز نشان می‌دهد که قیمت برق ایران کمتر از یک دهم متوسط جهانی و متوسط منطقه خاورمیانه، بر مبنای نرخ ارز سامانه نیمایی می‌باشد. این مسئله باعث شده است جریان مالی برق دچار عدم توازن شود و وزارت نیرو با کسری بودجه سیستماتیک مواجه شود و در نتیجه سالانه بر بدهی‌های دولت به بخش تولیدکنندگان برق افزوده می‌شود (در بودجه سال ۱۳۹۹ پیش‌بینی شده است صنعت وزارت نیرو ۵۰۰۰ میلیارد تومان کسری بودجه داشته باشد). این کسری بودجه منجر به انباشت بدهی دولت به بخش خصوصی اعم از سازندگان و پیمانکاران زنجیره تامین صنعت برق و نیروگاه‌های بخش خصوصی می‌باشد که بر اساس آخرین برآورد انجام‌شده توسط تشکل‌های صنفی حجم بدهی‌های وزارت نیرو بالغ بر ۴۰۰ هزار میلیارد ریال می‌باشد. از طرف دیگر به دلیل عدم شفافیت نظام قیمت‌گذاری، ذینفعان و مخاطبان بر قیمت‌ها صحنه نمی‌گذارند و عملاً علامت نادرستی از قیمت برق به مصرف‌کنندگان داده می‌شود در نتیجه مصرف برق بهینه نبوده و اتلاف زیادی در بخش مصرف ایجاد می‌شود. این مسئله عوارض دیگری داشته است که مهم‌ترین آن غیراقتصادی شدن طرح‌های بهینه‌سازی مصرف انرژی و استفاده از انرژی تجدیدپذیر است.

اختلال اقتصاد برق، یک تاثیر بلندمدت دارد که کاهش منابع برای سرمایه‌گذاری در صنعت برق است. این مسئله موجب شده است روند سرمایه‌گذاری در صنعت برق در پنج سال اخیر کاهش چشمگیری داشته است و در نتیجه بخش زیادی از طرح‌های توسعه‌ای صنعت برق در بخش تولید، انتقال و توزیع به اجرا درنیامده است. این مسئله باعث شده است تقاضای رو به رشد مصرف پاسخ داده نشده و از یک طرف بحران خاموشی‌ها بروز پیدا کرده است و از طرف دیگر، دسترسی به برق برای رشد صنعت و اقتصاد کشور با کمبود مواجه است.

در حال حاضر مهمترین چالش‌های صنعت برق به شرح زیر است:

- مکانیزم ناکارآمد قیمت‌گذاری برق و چرخه معیوب اقتصاد برق
- کاهش سرمایه‌گذاری در صنعت برق و رکود در بازار
- توقف قراردادهای و پروژه‌های جاری بدلیل شرایط جبران‌ناپذیر ناشی از افزایش هزینه نهاده‌ها
- دیرکرد وزارت نیرو و شرکت‌های تابعه در پرداخت مطالبات مالی پیمانکاران و سازندگان تجهیزات
- فقدان انضباط مالی و وحدت رویه در نظام حقوقی صنعت برق
- عدم شفافیت در حاکمیت شرکت‌های توزیع نیروی برق (تابعه شرکت توانیر)
- عدم حمایت از پیمانکاران و مهندسان مشاور به‌عنوان تولیدکنندگان خدمات
- محدودیت نقدینگی برای تامین مواد اولیه از صنایع بالادستی
- عدم ثبات در مقررات حاکم بر صادرات و واردات
- هزینه‌های بالای مبادلات مالی و جابه‌جایی ارزهای حاصل از صادرات از خارج به داخل کشور
- مشکلات صدور ضمانتنامه بانکی بین‌المللی برای شرکت در مناقصات بین‌المللی
- عدم تمایل و به‌کارگیری تجهیزات ساخت داخل صنعت برق توسط کارفرمایان
- نبود امکانات آزمون استاندارد برای برخی کالاهای تولیدی در صنعت برق
- قراردادهای یک‌جانبه وزارت نیرو و فقدان قرارداد تپ
- پایین بودن حقوق ورودی برخی تجهیزات دارای مشابه تولید داخل

ج- پیشنهادها و راهکارهای جهش تولید

در جهت رفع چالش‌های صنعت برق و ایجاد جهش تولید در این بخش، راهکارهای زیر پیشنهاد می‌شود:

۱- حل معضل قراردادهای متوقف

از اواسط سال ۱۳۹۶ و با اعمال فشارهای سیاسی و تحریم‌های ظالمانه، اقتصاد کشور دچار التهاب و نوساناتی گردیده که پیامدهای منفی مالی گسترده‌ای را به دنبال داشته که عمدتاً خارج از کنترل عوامل اجرایی پروژه بوده و در نتیجه تعداد زیادی از قراردادها بصورت نیمه‌تمام متوقف شده‌اند. بر اساس برآورد انجام شده بیش از ۱۰۰۰ قرارداد به ارزشی بالغ بر ۳۰۰۰ میلیارد تومان در شرایط بحرانی و متوقف قرار گرفته‌اند. این درحالیست که دستگاه‌های اجرایی کشور و بطور ویژه وزارت نیرو و

شرکت‌های تابعه آن بدون توجه به شرایط واقعی اقتصادی حاکم بر کشور، تمامی ریسک‌های موجود را به سازندگان و پیمانکاران تحمیل نموده به نحویکه در صورت ادامه وضع موجود و بلا تکلیف ماندن، با موج مخربی از ورشکستگی و بیکاری در این صنعت زیرساختی مواجه خواهیم بود.

علیرغم دستور صریح مقام معظم رهبری و فرمایش ایشان در دیدار اخیر با فعالان اقتصادی، خطاب به دستگاه‌های اجرایی، مبنی بر اینکه «باید تصمیم بگیرید، باید اقدام کنید، باید با سختی‌ها بسازید؛ موانع را بایستی برطرف کنید»، در وزارت نیرو به‌عنوان متولی صنعت برق، اراده واقعی و عملی برای حل مسائل دیده نمی‌شود و همچنان با عافیت اندیشی و پرهیز از مخاطرات متناسب با شرایط امروز کشور، دچار بی‌عملی شده اقدام موثری برای حل بحران قراردادهای متوقف نمی‌کند. پس از پیگیری‌های صورت گرفته و بر اساس نشست‌های متعدد برگزار شده با حضور نمایندگان محترم دادستانی کل کشور، وزارت نیرو، توانیر، سازمان بازرسی و سندیکای صنعت برق ایران، موارد اجرایی به‌منظور کاهش آثار مخرب شرایط بوجود آمده اقتصادی طی نامه شماره ۹۸/۴۸۹۷۸/۳۵۰ مورخ ۹۸/۱۱/۲۹ از سوی معاون محترم وزیر نیرو در امور برق و انرژی ابلاغ شد، اما موارد مذکور با توجه به اجرایی حاکم بر اقتصاد کشور راهگشا نبوده و امیدی به حل معضل قراردادهای نیمه‌تمام نمی‌باشد. در این شرایط تنها راهکار باقی‌مانده، تفویض اختیارات شورای عالی نظام فنی به وزیر نیرو برای حل معضل قراردادهای نیمه‌تمام می‌باشد.

با عنایت به اینکه ادامه روند موجود به ورشکستگی و تعطیلی شرکت‌های تولیدی و پیمانکاری موجود خواهد انجامید، لطامات جبران‌ناپذیری را به زنجیره تامین صنعت برق کشور وارد می‌آورد، انتظار می‌رود برای جلوگیری از تطویل فرایند رسیدگی به این قراردادها تمهیدات لازم برای رفع چالش‌های قراردادهای متوقف صنعت برق اتخاذ شود.

جدول ۱ - راهکارهای رفع معضل قراردادهای نیمه‌تمام

راهکارهای قراردادهای نیمه‌تمام	مستندات قانونی	انتظارات از مجلس شورای اسلامی
راهکار کوتاه‌مدت: تفویض اختیارات شورای عالی نظام فنی به وزیر نیرو و تشکیل کارگروه وزارتی رفع معضل قراردادهای متوقف با حضور نماینده نهاد صنفی	قانون اختیارات شورای عالی نظام فنی	نظارت بر سازمان برنامه‌بودجه جهت رفع محدودیت‌های مقرراتی

۲- الزام به اجرای قرارداد تیپ برای استفاده کارفرمایان از خدمات و تجهیزات پیمانکاران و سازندگان بخش خصوصی (ایجاد وحدت رویه و اصلاح روابط بین کارفرمایان دولتی و بخش خصوصی)

نظام حقوقی و قراردادی صنعت برق به نحوی تدوین شده است که تمامی ریسک‌های قرارداد به‌طور یک‌جانبه به پیمانکاران و تولیدکنندگان تجهیزات طرف قرارداد با شرکت‌های تابعه وزارت نیرو و شرکت توانیر تحمیل می‌شود. در حالی که برای تأخیر در انجام تعهدات هیچگونه خسارتی در نظر گرفته نمی‌شود. از این‌رو مقتضی است با کسب نظر از بخش خصوصی و اصلاح

قرارداد تیپ، شرایط تعدیل و تمامی ریسک‌ها در قراردادها پیش‌بینی می‌شود و به نسبت منصفانه‌ای این ریسک‌ها بین طرفین تسهیم شود و دولت مکلف شود دیون خود به بخش خصوصی صنعت برق در طرح‌های عمرانی و توسعه‌ای از اعتبارات و منابع حاصله با تقبیل خسارت تاخیر در تادیه و بصورت نقدی پرداخت نماید.

جدول ۲ - راهکارهای اصلاح قرارداد تیپ

انتظارات از مجلس شورای اسلامی	مستندات قانونی	راهکارهای اصلاح قرارداد تیپ
		<i>راهکار کوتاه‌مدت:</i>
نظارت بر دولت جهت اصلاح دستورالعمل‌ها و بخش‌نامه‌های اجرای قانون	قانون محاسبات عمومی مصوب ۱۳۶۶	الف) تصویب و ابلاغ قرارداد تیپ خرید خدمات و تجهیزات صنعت برق
	قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت مصوب ۱۳۶۶	ب) تصویب و ابلاغ دستورالعمل تعدیل قراردادها
	آیین‌نامه معاملات دولتی مصوب ۱۳۴۹	ج) اصلاح فهرست بهای صنعت برق
		<i>راهکار بلندمدت:</i>
الحاق ماده واحده به قانون محاسبات عمومی جهت پرداخت مطالبات بخش خصوصی با قدرت خرید روز	قانون محاسبات عمومی مصوب ۱۳۶۶	اصلاح شرایط عمومی و خصوصی قراردادهای بین شرکت دولتی و بخش خصوصی جهت تعدیل قراردادها با توجه تاخیر پرداخت
	قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت مصوب ۱۳۶۶	
	آیین‌نامه معاملات دولتی مصوب ۱۳۴۹	
	قانون برگزاری مناقصات مصوب ۱۳۸۳	

۳- پرداخت مطالبات بخش خصوصی

با استفاده از منابع حاصل از اصلاح قیمت برق، مطالبات پیمانکاران صنعت برق شامل شرکت‌های تولید برق و زنجیره تامین پرداخت شود. همچنین با استفاده از شرایط هاردشیپ و اصلاح قراردادهای جاری با هدف جلوگیری از بروز بدهی‌های بدون سررسید و پیش‌بینی نشده، امکان اصلاح قرارداد و یا خاتمه قرارداد بدون تحمیل هزینه‌های یک جانبه بر پیمانکاران صنعت برق فراهم شود.

علاوه بر مکانیزم‌های فوق، استفاده موثر از ابزارهای بدهی مانند اوراق خزانه اسلامی برای تسویه بدهی‌های دولت به بخش خصوصی، این شرایط را فراهم می‌کند که نقدینگی در صنعت برق به جریان بیفتد و در نتیجه چرخه اقتصادی بنگاه‌های صنعت برق به حالت عادی بازگردد.

جدول ۳ - راهکارهای پرداخت مطالبات بخش خصوصی و اصلاح قراردادها

انتظارات از مجلس شورای اسلامی	مستندات قانونی	راهکارهای پرداخت مطالبات
		<u>راهکار کوتاه‌مدت:</u>
نظارت بر دولت جهت ایجاد انضباط مالی در شرکت‌های تابعه	قانون بودجه	الف) تسویه بدهی قطعی شده شرکت‌های دولتی با بخش خصوصی از دارایی‌های جاری شرکت‌ها ب) استفاده از اوراق خزانه اسلامی برای تسویه بدهی‌ها و تهاتر
		<u>راهکار بلندمدت:</u>
تصویب تبصره در قانون بودجه جهت الزام شرکت‌های دولتی برای پرداخت طرح‌های عمرانی از طریق گشایش اعتبار اسنادی داخلی	آیین‌نامه «الزامات ناظر بر فرایند اعتبار اسنادی داخلی - ریالی» مصوب سال ۱۳۹۱ بانک مرکزی	الزام شرکت‌های دولتی به گشایش اعتبار اسنادی داخلی برای قراردادهای با پیمانکار بخش خصوصی

۴- متناسب‌سازی قوانین و مقررات حاکم بر کسب و کارها با توجه به شرایط کرونا

در شرایط کنونی که اقتصاد و صنعت کشور به دلیل فشارهای ناشی از تورم، جهش نرخ ارز، تحریم‌های ظالمانه غرب و همچنین شیوع ویروس کرونا دچار چالش‌های جدی شده‌اند، متأسفانه سیاستگذاری‌ها و قوانین و مقررات کشور به ویژه در حوزه نظام بانکی، مالیاتی و بیمه تامین اجتماعی کشور درک صحیحی از این شرایط وجود ندارد. لذا با توجه به اینکه این موضوع به یک چالش عمومی در تمامی کسب و کارهای کشور بدل شده و می‌تواند اشتغال را به شدت متاثر نماید، مقتضی است هر چه سریعتر دستورالعمل‌های حمایتی در هر یک از حوزه‌های بانکی، مالیاتی و بیمه تامین اجتماعی ابلاغ گردد. معافیت حق بیمه ۳۰ درصدی کارکنان کارگاه‌هایی که تعدیل نیرو نداشته‌اند، تقسیط جدید و بدون جریمه حق بیمه سال‌های قبل، تقسیط مالیات بر ارزش افزوده سه ماهه چهارم سال ۱۳۹۸ و سه ماهه اول سال ۱۳۹۹ و موکول نمودن آن به سال ۱۴۰۰، راهکارهایی حداقلی برای نجات کسب و کارهای کشور در شرایط کنونی به شمار می‌روند. همچنین با عنایت به اینکه شیوع بیماری‌های واگیردار جزو شرایط فورس ماژور قرارداد بوده و در شرایط عمومی پیمان به صراحت به آن اشاره شده است، مقتضی است دستگاه‌های اجرایی کشور تا از بین رفتن اپیدمی و خطر ابتلای کارکنان و کارگران واحدهای تولیدی و پیمانکاران به این ویروس، قراردادهای مرتبط با بخش خصوصی را حداقل به مدت سه الی شش ماه در شرایط تنفس قرار دهند.

جدول ۴ - راهکارهای شرایط مقابله با کرونا

انتظارات از مجلس شورای اسلامی	مستندات قانونی	راهکارهای شرایط خاص قراردادی
		<u>راهکار کوتاه‌مدت:</u>
نظارت بر دستگاه‌های اجرایی جهت ارائه تسهیلات به شرکت‌ها	ستاد ملی مبارزه با کرونا	الف) معافیت حق بیمه ۳۰ درصدی کارکنان کارگاه‌هایی که تعدیل نیرو نداشته‌اند

ب) تقسیط جدید و بدون جریمه حق بیمه سال‌های قبل
 ج) تقسیط مالیات بر ارزش افزوده سه ماهه چهارم سال ۱۳۹۸ و سه ماهه اول سال ۱۳۹۹

۵- اصلاح نظام قیمت‌گذاری

نظام قیمت‌گذاری صنعت برق نیازمند اصلاحاتی است که بتواند در جریان درآمد و هزینه‌های آن توازن و تعادل برقرار سازد. برای این منظور لازم است در کوتاه‌مدت و بلندمدت اصلاحات زیر صورت پذیرد. در کوتاه‌مدت برای جبران هزینه‌های تمام‌شده برق، متوسط قیمت فروش برق با شیب تدریجی به میزانی بیش از نرخ تورم سالانه افزایش پیدا کند. این تغییر با توجه به نظام چند نرخ تعرفه‌گذاری فعلی می‌تواند به نحوی باشد که کمترین اثر را بر اقشار کم‌مصرف و دهک‌های پایین داشته باشد و هزینه بیشتری از مشترکین پرمصرف دریافت کند. همچنین در بخش کشاورزی و صنعتی نیز شیب تغییرات باید به نحوی باشد که کمترین اثر تورمی را داشته باشد و سازوکارهایی مانند بازار صرفه‌جویی برق را فراهم سازد که مشترکینی که مصرف بهینه دارند، بتوانند میزان صرفه‌جویی را با مشترکین پرمصرف مبادله کنند همچنین دولت در راستای اجرای ماده ۶ قانون حمایت از صنعت برق، مابه‌التفاوت قیمت تکلیفی و قیمت تمام شده را پرداخت نماید. در بلندمدت لازم است نهاد تنظیم مقررات بخشی برق برای تعیین نظام قیمت‌گذاری برق مستقل از وزارت نیرو تشکیل شود و نظام تعرفه‌گذاری برق به‌طور اساسی متناسب با شرایط اقتصادی امروز کشور اصلاح شود. برای پیاده‌سازی این موضوع نیازمند آن است که طرح تشکیل نهاد تنظیم مقررات بخشی برق که هم‌اکنون در مجلس و دولت مطرح است هرچه سریعتر تشکیل شود.

جدول ۵ - راهکارهای اصلاح اقتصاد برق

انتظارات از مجلس شورای اسلامی	مستندات قانونی	راهکارهای اصلاح اقتصاد برق
		<u>راهکار کوتاه‌مدت:</u>
نظارت بر دولت و سازمان برنامه‌بودجه جهت اجرای قانون	ماده (۶) قانون حمایت از صنعت برق مصوب ۱۳۹۴	الف) افزایش قیمت فروش برق با شیب هم‌اندازه با تورم ب) پرداخت مابه تفاوت قیمت تکلیفی و قیمت تمام شده در راستای اجرای قانون حمایت از صنعت برق
		<u>راهکار بلندمدت:</u>
نظارت بر دولت جهت ایجاد نهاد مستقل تنظیم مقررات بخشی برق و اصلاح نظام تعرفه‌گذاری برق	ماده ۵۹ قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم مصوب ۱۳۸۶	الف) تشکیل نهاد مستقل تنظیم مقررات بخشی برق

انتظارات از مجلس شورای اسلامی	مستندات قانونی	راهکارهای اصلاح اقتصاد برق
نظارت بر دولت جهت آزادسازی تجارت خرده‌فروشی برق و ایجاد شرکت‌های کارگزاری خرده‌فروشی		ب) تفکیک فعالیت‌های تجارت خرده‌فروشی برق از وظایف شرکت‌های توزیع و ایجاد شرکت‌های کارگزاری خرده‌فروشی برق

۶- تأمین مالی برای سرمایه‌گذاری

سرمایه‌گذاری در صنعت برق نیاز به تأمین مالی از منابع متعددی دارد که برای تحریک آنها لازم است، محرک سرمایه‌گذاری کشور فعال شود. استفاده از تسهیلات صندوق توسعه ملی، مکانیزمی است که می‌تواند بخش‌های دیگر سرمایه‌گذاری را نیز با خود همراه سازد. برای این منظور پیشنهاد می‌شود که فهرستی از طرح‌های اولویت‌دار سرمایه‌گذاری جدید و نوسازی صنعت برق با سقف ۳ میلیارد دلار با تأکید بر تقویت سرمایه‌گذاری در بخش تولید برق، انتقال و توزیع برق، با همکاری پژوهشگاه نیرو و سازمان برنامه‌وبودجه، اتاق بازرگانی و سندیکای صنعت برق تهیه و نسبت به تخصیص منابع مورد نیاز ارزی و ریالی آن از طریق منابع صندوق توسعه ملی، فروش اوراق مشارکت و منابع بانکی اقدام گردد.

جدول ۶ - راهکارهای تأمین مالی و سرمایه‌گذاری

انتظارات از مجلس شورای اسلامی	مستندات قانونی	راهکارهای تأمین مالی و سرمایه‌گذاری
		<i>راهکار کوتاه‌مدت:</i>
تصویب تبصره در قانون بودجه جهت تخصیص تسهیلات دولتی به صنعت برق نظارت بر دولت جهت اجرای قانون	ماده ۱۲ قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور مصوب ۱۳۹۴	الف) پرداخت تسهیلات با سود ترجیحی (وام کم‌بهره) از منابع صندوق توسعه ملی برای سرمایه‌گذاری طرح‌های صنعت برق ب) پرداخت منافع صرفه‌جویی طرح‌های بهینه‌سازی و ایجاد نیروگاه‌های با راندمان بالا ج) اصلاح مقررات بانکی و بورسی برای تأمین مالی شرکت پروژه‌ها
نظارت بر اصلاح مقررات بانکی و بورسی	آیین‌نامه‌های بانکی و بورسی	
		<i>راهکار بلندمدت:</i>
تصویب قانون بانک توسعه‌ای جمهوری اسلامی ایران	طرح تاسیس بانک توسعه‌ای جمهوری اسلامی ایران	تاسیس بانک توسعه‌ای برای سرمایه‌گذاری در طرح‌های زیرساختی

۷- رفع موانع صادرات برق و خدمات فنی و مهندسی این صنعت

اختلاف بین وزارت نیرو و وزارت نفت در خصوص تعیین نرخ گاز مورد نیاز برای تولید صادراتی برق، رفع شود و ترتیبی اتخاذ شود تا بهای گاز مورد نیاز نیروگاه‌ها برای این منظور مشابه نرخ گاز طبیعی تحویلی به صنایع پتروشیمی تعیین گردد. وزارت امور خارجه با جدیت و تلاش مستمر، همکاری‌های لازم را در جهت تقویت حضور پیمانکاران بخش خصوصی واقعی کشور در پروژه‌های صنعت برق عراق، افغانستان و سوریه بعمل آورند. همچنین لازم است که مقررات ناظر بر صادرات برق و استفاده از شبکه برق برای حضور بخش خصوصی اصلاح شود تا بخش خصوصی بتواند ظرفیت‌های موجود را برای صادرات برق بکارگیرد. انتظار می‌رود بدون سرمایه‌گذاری جدید، صادرات صنعت برق بتواند از ۲ میلیارد دلار در سال ۱۳۹۶ به بیش از ۵ میلیارد دلار در سال ۱۳۹۸ در صورت اصلاح مقررات این صنعت افزایش یابد.

جدول ۷ - راهکارهای رفع موانع صادرات برق و خدمات فنی و مهندسی

انتظارات از مجلس شورای اسلامی	مستندات قانونی	راهکارهای رفع موانع صادرات
		<i>راهکار کوتاه‌مدت:</i>
نظارت بر دولت جهت تصویب آیین‌نامه صادرات برق بخش خصوصی	اصلاح مقررات بازار برق	الف) صدور مجوز صادرات برق به کشورهای هم‌جوار از محل سرمایه‌گذاری بخش خصوصی
	اساسنامه صندوق ضمانت صادرات	ب) تسهیل جابه‌جایی پول صادرکنندگان با کشورهای مقصد صادراتی
		ج) صدور ضمانت‌نامه بانکی برای پروژه‌های برون‌مرزی صادرکننده خدمات مهندسی
		<i>راهکار بلندمدت:</i>
نظارت بر دولت جهت اجرای نقشه راه توسعه صادرات برق	تصویب و ابلاغ نقشه راه صادرات برق	اجرای نقشه راه توسعه صادرات برق

۸- حمایت از پیمانکاران و مهندسان مشاور به‌عنوان تولیدکنندگان خدمات

در حال حاضر پیمانکاران و مشاوران که همان تولیدکنندگان خدمات و دانش فنی و مهندسی صنعت برق به شمار می‌روند متولی مشخصی ندارند و مشمول قوانین حمایتی تولید داخل نمی‌شوند. وزارت نیرو متولی صنعت برق کشور و وزارت صمت مسئول تولیدکنندگان است، با این حال از سوی این دو نهاد تصمیم‌ساز و موثر، برای سازماندهی بخش پیمانکاران و مشاوران باهدف پیگیری چالش‌ها و رفع موانع، تدوین ساختارهای قانونی و همچنین پیش‌بینی دستورالعمل‌ها و شیوه‌های حمایتی، اقدامی نشده است. به‌علاوه باوجود اینکه سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی گاه‌ها به‌عنوان متولی بخش پیمانکاری کشور معرفی می‌شود، اما در تاریخچه اقدامات این سازمان تا امروز فعالیت مبنی بر حمایت یا تولی‌گری حوزه پیمانکاری دیده نمی‌شود. علیرغم اینکه مقام معظم رهبری در بخشی از بیانات خود با اشاره به اینکه «نظام جمهوری اسلامی به معنای واقعی کلمه به

تولیدکنندگان و ترویج‌کنندگان صنعت داخل، کشاورزی داخل، تولید داخل و خدمات داخل اهمیت می‌دهد و آنها را تکریم می‌کند»، پیمانکاران را نیز بخشی از زنجیره تولید کشور دانستند، اما همچنان قوانین حمایتی مشمول این بخش مولد، موثر و توسعه‌زا نیست. لذا با توجه به شرایط دشوار اقتصاد کشور، چالش‌های پیش روی فعالان اقتصادی و همچنین نظر به میزان اثربخشی فعالیت شرکت‌های پیمانکاری و مهندسی مشاور در توسعه زیرساختی و پایدار اقتصاد و صنعت کشور، مقتضی است دستورالعمل‌های حمایتی از تولید داخل به نحوی اجرایی شوند که پیمانکاران و شرکت‌های مهندسی مشاور در جایگاه تولیدکنندگان دانش و خدمات فنی و مهندسی نیز مطابق با بیانات مقام معظم رهبری مشمول این حمایت‌ها شوند.

جدول ۸ - راهکارهای حمایت از پیمانکاران و مشاوران

راهکارهای حمایت از پیمانکاران و مشاوران	مستندات قانونی	انتظارات از مجلس شورای اسلامی
راهکار کوتاه‌مدت: تشکیل اداره کل حمایت از پیمانکاران و مشاوران در وزارت صنعت، معدن و تجارت	قانون تشکیل وزارت صنعت، معدن و تجارت تشکیل مصوب ۱۳۹۰	نظارت بر دولت جهت تصویب آیین‌نامه حمایت از پیمانکاران و مشاوران

۹- ایجاد شفافیت و یکپارچه نمودن حاکمیت شرکت‌های توزیع نیروی برق (تابعه شرکت توانیر)

شرکت‌های توزیع نیروی برق سراسر کشور بخشی از صنعت برق بوده که اگرچه تحت حاکمیت کامل وزارت نیرو و توانیر می‌باشند (ریاست مجمع شرکت‌های توزیع نیروی برق، مدیرعامل و ریاست هیأت‌مدیره در کنترل شرکت توانیر بوده و مدیران عامل شرکت‌های توزیع سراسر کشور از سوی مدیرعامل و ریاست هیأت‌مدیره شرکت توانیر منصوب می‌شوند) ولیکن بدلیل ساختار مالکیت پیچیده و چندلایه‌ای که دارند، خود را مستقل از مقررات حاکم بر زیرمجموعه وزارت نیرو دانسته و با ادعای خصوصی بودن، از اجرای دستورالعمل‌ها و رویه‌هایی که برای رفع چالش‌های قراردادی فی‌مابین شرکت‌های توزیع و بخش خصوصی بوده، اجتناب نموده و اقدام موثری برای جبران آثار ناشی از افزایش قیمت ارز در پیمان‌های ریالی فاقد تعدیل انجام نمی‌دهند و همچنین مطالبات شرکت‌های طرف قرارداد خود را همواره به تعویق می‌اندازند. ابلاغ دستورالعمل نحوه جبران آثار ناشی از افزایش قیمت ارز شرکت‌های توزیع، تعیین تکلیف قراردادهای متوقف در حوزه توزیع، پرداخت مطالبات معوق مانده و همچنین تشکیل کارگروه‌های کارشناسی برای تدوین قرارداد تیپ، از اقدامات مقتضی برای رفع چالش‌های سازندگان و پیمانکاران حوزه توزیع نیروی برق به شمار می‌رود.

جدول ۹ - راهکارهای ایجاد شفافیت در حاکمیت شرکت‌های توزیع نیروی برق

راهکارهای ایجاد شفافیت	مستندات قانونی	انتظارات از مجلس شورای اسلامی
راهکار کوتاه‌مدت: تشکیل کارگروه نظارت بر شرکت‌های توزیع نیروی برق		بررسی حاکمیت و عملکرد شرکت‌های توزیع نیروی برق

راهکارهای ایجاد شفافیت	مستندات قانونی	انتظارات از مجلس شورای اسلامی
	قانون تاسیس وزارت نیرو مصوب ۱۳۵۳ و اصلاح قانون تاسیس وزارت نیرو مصوب ۱۳۵۷	
<i>راهکار بلندمدت:</i> طرح تحقیق و تفحص واگذاری شرکت‌های توزیع نیروی برق	آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۷۹	بررسی مالکیت شرکت‌های توزیع نیروی برق و ارائه پیشنهاد اصلاح ساختار مالکیت شرکت‌های توزیع نیروی برق

۱۰- کاهش هزینه تامین مواد اولیه از صنایع بالادستی برای تولیدکنندگان

صنایع تولیدی پایین‌دستی علیرغم اهمیت فراوان در زنجیره تامین صنعت کشور و سهم قابل توجه در اشتغال، در سال‌های اخیر به واسطه سیاست‌های تجاری و مالی حاکم بر اقتصاد کشور و فشارهای ناشی از تحریم‌های داخلی و خارجی، در تنگناهای شدیدی بوده‌اند. سوداگران بازارهای مالی با خرید و فروش فلزات، دسترسی تولیدکنندگان را به مواد اولیه دچار اختلال می‌نمایند و این موضوع هزینه تولید کالا و تجهیزات را افزایش داده و فعالیت واحدهای تولیدی مختل و یا متوقف شده است. با ادامه این روند ظرفیت‌های تولیدی و صنعتی کشور در بلندمدت از بین می‌رود و مجدداً نیاز به واردات با هزینه‌های زیاد و خروج ارز از کشور خواهد بود.

لذا انتظار می‌رود دولت از طریق صنایع بالادستی که عمدتاً در مالکیت و کنترل مستقیم دولت و یا نهادهای عمومی بوده و به دلیل بهره‌مندی از یارانه‌های آشکار و پنهان متعدد، دارای قدرت نقدینگی و سودآوری‌های زیاد می‌باشند، با اصلاح نظام عرضه مواد خام و اولیه واحدهای تولیدی، حمایت‌های لازم در این خصوص را بعمل آورده و تاب‌آوری صنایع پایین‌دستی در برابر بحران‌های موجود را افزایش دهد و امکان تزریق غیرمستقیم منابع مالی از طریق اعتباری کردن فروش مواد اولیه مورد نیاز صنعت که از طریق صنایع بالادستی کشور تامین می‌شود فراهم گردد.

جدول ۱۰ - راهکارهای کاهش هزینه تامین مواد اولیه

راهکارهای کاهش هزینه تامین مواد اولیه	مستندات قانونی	انتظارات از مجلس شورای اسلامی
<i>راهکار کوتاه‌مدت:</i> اعتباری کردن فروش مواد اولیه صنایع بالادستی به صنایع پایین‌دستی	آیین‌نامه‌های مالی شرکت‌های دولتی صنایع بالادستی (شرکت مس و ...)	نظارت بر وزارت صنعت معدن و تجارت و سازمان‌های تابعه جهت اصلاح آیین‌نامه
<i>راهکار بلندمدت:</i> اصلاح مقررات بورس کالا	آیین‌نامه ماده ۱۳ قانون توسعه ابزارها و نهادهای مالی جدید در راستای تسهیل اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی مصوب ۱۳۸۸	نظارت بر سازمان بورس اوراق بهادار

۱۱- رفع چالش‌های گمرکی و تسهیل در ترخیص کالاهای مورد نیاز صنعت

برخی از مشکلات سیستمی و ساختاری در گمرک موجب عدم ترخیص بموقع و تامین مواد اولیه شده است. به‌عنوان نمونه سیستم بانکی و EPL به نحوی طراحی شده است که تا ۲ رقم اعشار قابلیت پذیرش عدد دارند، اما در سامانه جامع تجارت اعداد تا ۴ رقم اعشار نشان داده می‌شود. این عدم هماهنگی با توجه به گرد شدن ارقام اعشار بالاتر و یکسان نبودن مبالغ فوق در سیستم بانکی با EPL و یا سامانه جامع تجارت و در نتیجه عدم امکان دریافت منشا ارز، اظهار و ترخیص کالا را با مشکل مواجه می‌نماید. این در حالی است که با برنامه‌ریزی صحیح و هماهنگی بین بخشی رفع چالش مذکور به راحتی قابل حصول بوده و در این شرایط سخت کمک چشمگیری را متوجه واحدهای تولیدی کشور خواهد نمود.

جدول ۱۱ - راهکارهای رفع چالش‌های گمرکی

انتظارات از مجلس شورای اسلامی	مستندات قانونی	راهکارهای رفع چالش‌های گمرکی
		<i>راهکار کوتاه‌مدت:</i>
نظارت بر دولت جهت هماهنگی بین دستگاه‌های اجرایی	قانون امور گمرکی مصوب ۱۳۹۰	ایجاد هماهنگی بین نظام بانکی و سازمان گمرک جهت یکپارچه شدن موارد
		<i>راهکار بلندمدت:</i>
تصویب اهداف توسعه‌ای گمرک در قالب برنامه توسعه هفتم ایران	برنامه ششم توسعه ایران قانون واردات و صادرات مصوب ۱۳۶۶	الف) توسعه زیرساخت‌های نرم‌افزاری و سخت‌افزاری گمرک و افزایش توان کارشناسی تخصصی گمرک ب) اصلاح تعرفه‌های گمرکی

۱۲- حمایت واقعی و عملی از ساخت داخل و محصولات دانش‌بنیان توسط دستگاه‌های اجرایی و

شرکت‌های دولتی

با توجه به وجود قوانین متعدد حمایتی از تولید و ساخت داخل، متأسفانه دستگاه‌های اجرایی کشور قوانین و مقررات و بخشنامه‌های ابلاغی نهادهای قانون‌گذاری و دولت در حمایت از ساخت داخل و شرکت‌های دانش‌بنیان را رعایت نمی‌نمایند. از این رو مقتضی است تلاش حداکثری تمامی نهادها برای تحقق قانون حداکثر استفاده از توان تولید و خدماتی کشور و حمایت از تولید صورت پذیرد و از واردات کالاهای دارای مشابه داخلی به‌ویژه کالاهای دانش بنیان با قاطعیت جلوگیری شود. همچنین در صورت فراهم نبودن شرایط اخذ تایپ تست خارجی برای شرکت‌های تولیدکننده داخلی، به دلیل تحریم‌های بین‌المللی، به تولیدات شرکت‌های دانش‌بنیان داخلی اعتماد شود و در ازای آن دوره گارانتی محصولات افزایش یابد.

جدول ۱۲ - راهکارهای حمایت از ساخت داخل و محصولات دانش‌بنیان

انتظارات از مجلس شورای اسلامی	مستندات قانونی	راهکارهای حمایت از ساخت داخل و دانش‌بنیان
		<u>راهکار کوتاه‌مدت:</u>
نظارت بر دستورالعمل‌های خرید دستگاه‌های اجرایی و عملکرد مدیران دستگاه‌های اجرایی	قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور مصوب ۱۳۹۴	الف) اصلاح آیین‌نامه‌های اجرایی قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور
نظارت بر دستگاه‌های اجرایی جهت اصلاح آیین‌نامه اجرایی	قانون حمایت از شرکت‌ها و موسسات دانش‌بنیان و تجاری‌سازی نوآوری‌ها و اختراعات مصوب ۱۳۸۹	ب) اصلاح آیین‌نامه اجرایی قانون حمایت از شرکت‌های دانش‌بنیان
		<u>راهکار بلندمدت:</u>
تصویب اصلاح قانون حمایت از شرکت‌ها و موسسات دانش‌بنیان	قانون حمایت از شرکت‌ها و موسسات دانش‌بنیان و تجاری‌سازی نوآوری‌ها و اختراعات مصوب ۱۳۸۹	اصلاح قانون حمایت از شرکت‌های دانش‌بنیان